

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

לפני כבוד השופט עדי הדר

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ

התובעת: י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

נגד

הנתבעת: ט.ש. מי - רון בע"מ

ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

התובעת: ט.ש. מי - רון בע"מ

נגד

הנתבעת: י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

פסק דין

לפני ביהמ"ש שתי תובענות כספיות ששמיעתן אוחדה. התביעה הראשונה, ת"א 30702-12-16, תביעת י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ (להלן: "קורמן") נגד ט.ש. מי-רון בע"מ (להלן: "מי-רון"), על סך של 78,857 ₪, בגין אספקת והתקנת קולרים למניעת התפשטות אש. התביעה השנייה, תביעת מי רון נגד קורמן, על סך של 111,467 ₪, בגין טענות להתרשלות בביצוע העבודות.

כתב תביעה קורמן

1. קורמן טענה בכתב התביעה כי במהלך חודש אפריל 2016 פנתה אליה מי רון בבקשה ליתן הצעה לאספקת והתקנת קולרים למניעת התפשטות אש דרך מעברי צנרת וזאת במסגרת מיזם גינדי בתל אביב יפו (להלן: "המיזם").

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

התובעת נתנה הצעה ומי רון קיבלה ההצעה וחתמה עליה ובעקבות זאת החלה קורמן בביצוע העבודות הנדרשות.

עם סיום העבודות פעלה קורמן ביום 30.10.2016 להגשת חשבון סופי למי רון בגין ביצוע העבודות, שהסתכם בסך כולל של 209,513 ₪.

לאחר ניכוי החשבונות החלקיים ששולמו, הסתכם חובה של מי רון בסך כולל של 78,857 ₪.

כתב הגנה מי-רון

2. מי רון טענה בכתב ההגנה כי קורמן בצעה עבודת התקנת הקולרים באופן לקוי וחסר ודחתה דרישות מי רון לתקן הליקויים ולהשלים החוסרים. רשלנות קורמן גרמה לעיכוב בעבודה והקבלן הראשי החליט להפסיק עבודת קורמן ולהשלים העבודה באמצעות חברה אחרת, תוך שהוא מחייב מי רון בהוצאות המוגדלות שנגרמו לו. מי רון האשימה קורמן בתרמית וטענה כי אינה זכאית לתמורה.

כתב תביעה מי-רון

3. מי רון טענה בכתב התביעה כי במסגרת המיזם היא שימשה כקבלן משנה של חברת מנרב הנדסה ובנין בע"מ (להלן: "**הקבלן הראשי**"). לטעת מי-רון, הקבלן הראשי ניכה מחשבונות מי-רון במיזם סך של 111,467 ₪ כולל מע"מ וכי נזקי רשלנותה של קורמן במיזם נאמדים בסך של 111,467 ₪ כולל מע"מ.

כתב הגנה קורמן

4. קורמן טענה בכתב ההגנה כי מדובר בתביעת סרק שלא הייתה באה לעולם אילולא הוגשה תביעת קורמן. עוד טענה שמי-רון מנסה לגלגל לפתחה ליקויים של קבלן השלד ואי אטימת חללים בבטון, מצב שנוצר עקב פתח ומעבר לצינור גדול במיוחד. עוד טענה קורמן, שכל הסעיפים בגינם בוצעה לכאורה הפחתה בתשלום אינם חלק מעבודתה של קורמן.

איחוד שמיעת התובענות

5. ביום 17.9.17 ניתן תוקף של החלטה להסכמת הצדדים לשמיעת התובענות במאוחד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

הדיון הראשון

6. ביום 30.11.17 התקיים הדיון הראשון. בימ"ש קצב מועדים לצדדים להגשת הודעות ביחס למינוי מומחה מטעמו, הגשת בקשה לתיקון כתב התביעה על ידי מי-רון, והשלמת הליכים מקדמיים.

מינוי מומחה מטעם בית המשפט

7. ביום 30.1.18 מונה המומחה המהנדס מוטי פרייברג כמומחה מטעם בימ"ש, לצורך הכנת חוו"ד.

מתן פסק דין וביטול

8. ביום 23.2.18 בית המשפט מחק את התובענה, לאחר שהצדדים לא פעלו בהתאם להחלטות בית המשפט. ביום 25.2.18 קורמן הגישה בקשה לביטול פסק הדין. בית המשפט נעתר לבקשה וביטל פסק הדין, לפני משורת הדין.

חוות דעת מומחה

9. ביום 15.4.18 הגיש המומחה מטעם בימ"ש את חוות דעתו.

הדיון השני

10. ביום 16.5.18 התקיים הדיון השני. בימ"ש החליט בבקשת מי-רון לפסול שאלות ההבהרה שנשלחו למומחה על ידי קורמן. כמו כן, קצב מועדים להגשת הראיות.

הדיון השלישי

11. ביום 24.10.18 התקיים הדיון השלישי. בימ"ש קבע מועדים לשיבות הוכחות, סדר שמיעת העדים וזמני החקירה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש.ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש.ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

הדיון הרביעי

12. ביום 12.3.19 התקיים הדיון הרביעי. בימ"ש שמע חקירת המומחה מטעמו וחקירתם של עדי מי-רון, מר שחר טל (הבעלים והמנהל של מי-רון) (להלן: "טל") ומר איתן זוזוט, מנהל המיזם, מטעם מי - רון (להלן: "איתן").

החלטה בדבר הבאת ממצאי המומחה לידיעת גורמי הרישוי והכבאות

13. ביום 12.3.19, לאחר שהובא לידיעת בית המשפט במסגרת חקירת המומחה מטעמו, מידע לגבי ליקויים העלולים לסכן חיי אדם, בימ"ש הורה להעביר המידע לכבוד מנהל בתי המשפט, כדי שישקול אם להעביר ההחלטה וחוות דעת המומחה לרשות הרישוי במנהל ההנדסה בעיריית תל - אביב יפו ורשות הכבאות לבדיקתם.

כמו כן, בית המשפט הורה למומחה להגיש חוות דעת משלימה לגבי ליקויים נוספים שצוינו בחוות דעתו, זאת במסגרת החלטה נוספת שבימ"ש נתן באותו היום.

הדיון החמישי

14. ביום 17.3.19 התקיים הדיון החמישי. בימ"ש שמע עדותו של מר יחיעם קורמן (להלן: "יחיעם") הבעלים והמנהל של קורמן. לאחר הדיון, בימ"ש קצב מועדים להגשת סיכומי הצדדים.

חוות דעת משלימה

15. ביום 24.3.19 הגיש המומחה מטעם בימ"ש את חוות הדעת המשלימה.

הדיון השישי

16. ביום 29.5.19 התקיים הדיון השישי בו אמור היה המומחה מטעם בימ"ש להיחקר על חוות דעתו המשלימה. מאחר וב"כ קורמן לא שלח ההחלטה על מועד הדיון למומחה מטעם בית המשפט, האחרון לא התייצב לחקירה ולכן בימ"ש נאלץ לקבוע מועד חדש לחקירתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

הדיון השביעי

17. ביום 30.6.19 התקיים הדיון השביעי. המומחה מטעם בימ"ש נחקר על חוות דעתו המשלימה. קורמן טענה שהמומחה בדק מקומות שבהם לא ביצעה התקנות. המומחה טען שבדק לפי הנחיות קורמן בעת ביצוע הבדיקה באתר המיזם. בימ"ש הורה לאחר הדיון על ביצוע בדיקה נוספת והכנת השלמה נוספת לחו"ד.

חוות דעת שלישית

18. ביום 1.9.19 הוגשה חוות דעתו המשלימה הנוספת (חו"ד השלישית) של המומחה מטעם בימ"ש.

הדיון השמיני

19. ביום 1.12.19 התקיים הדיון השמיני. המומחה מטעם ביהמ"ש נחקר על חוות דעתו השלישית. בימ"ש קבע מועדים להגשת סיכומים.

הגשת סיכומים

20. הצדדים הגישו סיכומים בכתב הן בכובע של תובע והן בכובע של נתבע.

הדיון התשיעי

21. ביום 27.2.19 התקיים הדיון התשיעי. ניסיון להגיע להסכמה, לא צלח.

דיון והכרעה

22. על ביהמ"ש לדון במחלוקות שלהלן :
האם מי רון התחייבה לשלם לקורמן הסכום הנתבע והאם קורמן התקינה הציוד באופן לקוי וחסר ואם כן, מה הנזק שנגרם למי רון, אם נגרם ?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

גרסת קורמן

23. כאמור לעיל, קורמן טענה שנוטר חוב כספי בגין אספקת סחורה והתקנתה במיזם בסך של 78,857 ₪.

לגבי טענת מי רון כי גרמה לה נזק עקב ביצוע רשלני של ההתקנה טענה כי מי-רון מנסה לגלגל לפתחה ליקויים של קבלן השלד ואי אטימת חללים בבטון, מצב שנוצר עקב פתח ומעבר לצינור גדול במיוחד. קורמן טענה שמי-רון מנסה להטיל עליה אחריות לעבודות שלא היו חלק מההצעה ומהזמנת העבודה. קורמן טענה שמי רון מנסה להשית עליה עבודות ותיקוני ליקויים של קבלן קודם אשר ביצע איטום מרווחים בין שרולים לצנרת באמצעות קצף פוליאורטן ומי-רון סירבה לבצע הסרה של הפוליאורטן על מנת לבצע את התקנת הקולר כראוי.

עוד טענה קורמן, שכל הסעיפים בגינם בוצעה לכאורה הפחתה בתשלום אינם חלק מעבודתה.

קורמן טענה בסיכומיה, שהמומחה מטעם ביהמ"ש נטל סמכויות לא לו וחרץ מסקנתו שאינה מתחום מומחיותו, אלא מתחום מלאכת פסיקת הדין של ביהמ"ש. עוד טענה שהמומחה התעלם מהדברים אותם היה צריך לבדוק במסגרת חוות דעתו. מסקנתו הסופית של המומחה הינה משפטית ולא מקצועית.

עוד טענה קורמן, שמי-רון לא הוכיחה בפועל את הקיזוז שלטענתה בוצע על ידי הקבלן הראשי. מי-רון לא הציגה את החשבון שהגישה לקבלן הראשי ולא את החשבון שהוא אישר ועל כן טענת הקיזוז לא הוכחה.

ביחס לעדותו של טל, טענה קורמן, כי הוא לא הציג כל אסמכתא שתתמוך בטענה כי בזמן אמת מי-רון פנתה לקורמן בעניין החוסרים בקולרים.

ביחס לעדותו של איתן, קורמן טענה שהוא מאשר שהקולרים שהיא התקינה תקינים. עוד טענה שאיתן אישר שאינו יכול להראות ולהוכיח שחב' אוריון השלימו את העבודה של קורמן.

לטענת קורמן, הוכח שהתקינה את הקולרים כאמור בטבלה מטעמה, ושהמיזם קיבל טופס 4 ואישור רשות כבאות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

לטענת קורמן, בחוות דעתו השלישית של המומחה מטעם בית המשפט, ציין המומחה כי כל הקולרים כפי שצוינו בנספח ג' מטעם קורמן אכן מותקנים בפועל. על עבודת ההתקנה מגיע תשלום ועל תיקונים והשלמות שביצע קבלן אחר, בהנחה שטענה זו תוכח, מגיע קיזוז.

גרסת מי-רון

24. מי-רון טענה שמאז חודש יולי 2016 מצאה עצמה במרדף מתמיד אחר קורמן, בדרישות חוזרות ונשנות לתקן ליקויים בעבודות, בין היתר ככל שהדבר נוגע להתקנה לקויה של הקולרים, ניקוי קצף מסביב לצינורות, מחסור בברגים, שימוש בברגים לא מתאימים, שימוש בקולרים לא מאושרים וכיוצא באלה.

מי-רון טענה שהוכיחה, כי נוסף לביצוע עבודות באופן רשלני מצד קורמן, בספטמבר 2016 החלו להתברר חוסרים רבים בביצוע העבודות, ושקורמן הולוכה את מי-רון שולל בהתנהלות העולה לכדי תרמית של ממש. מי-רון החלה לגלות כי במקומות שבקשר אליהם דיווחה קורמן על סיום ביצוע התקנות קולרים, לא בוצעו התקנות בכלל.

לטענת מי-רון תחת תיקון הליקויים והשלמת החוסרים, כל שעשתה קורמן היה משלוח דרישה לתשלום חשבון.

לטענת מי-רון, הקבלן הראשי, כפה על מי-רון קבלן אחר, חב' אור-יון. הקבלן הראשי לא היה מעוניין שמי-רון תשלם את ביצוע העבודות שהוזמנו במקור מקורמן, ואלה הועברו לאור-יון. הדבר נעשה תוך חיוב מי-רון בהוצאות המוגדלות שנגרמו לקבלן הראשי עקב כך, הן בשל הצורך בביצוע בהול של העבודות והן בשל העיכוב שאירע.

ביחס לעדותו של יחיעם, טענה מי-רון, כי העיד שמאז תחילת העבודות ועד סיומן ביקר באתר העבודות פעמיים בלבד. עוד טענה מי-רון, שיחיעם אישר בעדותו שאינו יודע לזהות את הבניינים בהם עבדה קורמן במיזם. אף על פי כן, הדבר לא מנע מיחיעם לערוך בעצמו את טבלת מקומות התקנת הקולרים.

עוד טענה מי-רון, שקורמן נמנעה מלהעיד את האחראיים מטעמה על ביצוע העבודות במיזם, גברת זיוה נעים (להלן: "זיוה") ומר עלאא עבידאת (להלן: "עלאא") כשלטענת מי-רון, העד יחיעם אישר, כי טבלת המקומות מולאה על ידו בהתאם לדיווחים שהועברו אליו מאת אותם אחראיים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

מי-רון הוסיפה וטענה, שבחוות דעתו הראשונה, המומחה מטעם ביהמ"ש, קבע מפורשות שקורמן לא הביאה לעיונו אף לא הוכחה אחת לכך שהעבודות שנמצאו לקויות תוקנו על ידה ובכוחות עצמה. גם לאחר שנדרש המומחה לבצע השלמות בחוות דעתו, קורמן לא השכילה לנצל הזדמנויות אלו ולא הביאה ראיות מתאימות.

לטענת מי-רון, אין חולק כי קורמן התחייבה להתקין הקולרים בהתאם לאופן בו אושרו הקולרים במכון התקנים. כל התקנה אחרת עמדה בניגוד לתקן ולאישור מכון התקנים. אין זה נוגע לעניין אם ניתנו לקורמן הוראות יועץ הבטיחות, אם לאו, או בין אם פורט בהצעת המחיר אופן ההתקנה, אם לאו, מאחר וברור ששומה היה על קורמן להתקין הקולרים לפי אישור מכון התקנים.

ביחס לטענות לעניין המחסומים, הרי שעבודות המחסומים היו הפתרון שסופק על ידי הקבלן הראשי, פועל יוצא של העבודות הרשלניות של קורמן במיזם.

מי רון הוסיפה וטענה, שאין לפני ביהמ"ש כל ראיה המבססת את טענות קורמן וכי מי-רון הוכיחה שקורמן נמנעה מתיקון ליקויים, השלמת חוסרים וסיום ביצוע עבודות.

האם מי-רון התחייבה לשלם לקורמן הסכום הנתבע?

25. אין מחלוקת בין הצדדים שקורמן ביצעה עבודות התקנת קולרים במיזם.

26. לכתב תביעתה צירפה קורמן הצעת מחיר מאושרת על ידי מי-רון (נספח א' לכתב התביעה), לפיה מחיר יחידת התקנת קולר לצינור עד 110 מ"מ (4) צול כולל איטום אש, הינה 117 ₪ ליחידה.

27. על גבי הצעת המחיר לא צוין תאריך הוצאתה וכך גם לגבי החתימה המאשרת את הצעת המחיר, לא ברור מתי זו ניתנה.

29. קורמן צרפה כנספח ב' לכתב התביעה, את החשבון המצטבר שנשלח למי-רון.

30. מעיון בנספח ב' עולה שקורמן טוענת שביצעה אספקה והתקנת קולר לצינור עד 110 מ"מ (4) צול של 1413 יחידות, כשמחיר היחידה הינו בסך של 117 ₪ לפי חוזה. כמו כן, קורמן טענה שביצעה אספקה והתקנת קולר לצינור עד 160 מ"מ (6) צול של 48 יחידות בסך של 125 ₪ ליחידה.

31. כן ביצעה קורמן פירוק של גבס לצורך התקנת קולרים של 155 יחידות במחיר של 50 ₪ ליחידה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

32. עוד עולה מנספח ב', שהחשבון המצטבר הינו בסך של 209,513 ₪, כאשר ביום 7.6.16 שולם סך כולל של 65,328 ₪ ובתאריך 7.7.16 שולם סך כולל נוסף של 65,328 ₪. היתרה לתשלום הינה הסך של 78,857 ₪, היא סכום התביעה.

33. מי-רון טענה שבהמשך לעבודות שהוזמנו מקורמן בהתאם להצעה המאושרת, היא הזמינה עבודות נוספות כמפורט בהצעת מחיר נוספת (נספח א' לכתב התביעה מטעם מי-רון) שהועברה מקורמן למי-רון.

34. לטענת מי-רון, אומנם הצעת המחיר לא נחתמה על ידי הצדדים, אולם, בפועל הצדדים פעלו על פיה, תוך שקורמן ביצעה חלק מן העבודות הנקובות בה.

35. לכאורה, די היה בהסתמכות על ראיות קורמן עצמה, כדי לדחות חלק מסכום התביעה, שכן ככל שקורמן ביקשה להתבסס על הצעת המחיר שצורפה לכתב תביעתה, הרי שהצעת המחיר מציינת אך ורק התקנה של אספקה והתקנת קולר לצינור עד 110 מ"מ (4 צול, כשעלות יחידה בודדת הינה בסך של 117 ₪. אין בהצעת המחיר עלויות עבודות נוספות שעל מי-רון לשאת בהן ככל שאלו יבוצעו על ידי קורמן.

36. כך שאם היה מקום לחייב את מי-רון בגין סך כל היחידות של התקנת קולר עד 110, להן טוענת קורמן (1413 יחידה), הרי שסך עלות העבודה הינה לפי החישוב שלהלן:
 $1413 * 117 = 165,321$ ₪ ובניכוי הסך של 65,328 ₪ ששולם בתאריך 7.6.16 והסך של 65,328 ₪ ששולם בתאריך 7.7.16, כך לטענת קורמן עצמה, הרי שהסכום הנותר לתשלום הינו הסך של 34,665 ₪.

37. ביחס לשאר העבודות הנטענות בנספח ב' (אספקה והתקנת קולר לצינור עד 160 מ"מ (6 צול ופירוק גבס) הרי שאין מקום לשלמן מאחר ולכאורה אלו לא נדרשו בהצעת המחיר הראשונה.

שווי העבודות הנוספות

38. לכאורה היה מקום לדחות חלק מסכום התביעה בשל האמור לעיל. אולם, מי-רון טוענת בעצמה שהזמינה מקורמן עבודות נוספות בהתאם לאמור בהצעת המחיר השנייה שצירפה היא לכתב תביעה מטעמה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

39. מעיון באותה הצעת מחיר שכאמור אינה חתומה ומאושרת על ידי מי-רון, עולה כי אכן בוצעו על ידי קורמן עבודות נוספות מעבר לעבודה שמצוינת בהצעת המחיר שצורפה לכתב התביעה של קורמן. אולם, עולה תהיה נוספת, שכן בניגוד להצעת המחיר הראשונה שהופנתה למי-רון, הרי הצעת המחיר השנייה הופנתה לגינדי.

40. מכאן ששווי העבודות הנוספות נותר תלוי בחלל האוויר, כאשר קורמן אינה מצליחה לבסס העיגון לדרישתה בעניין זה שכן הכחישה תוקף ההזמנה שהציגה מי רון.

חישוב כולל לפי הצעת המחיר שהגישה מי רון

41. למרות הקושי בעניין שווי העבודות הנוספות, בימ"ש יבדוק שוויים בהתאם להצעת המחיר שהציגה מי רון. ההסתמכות על ההזמנה שהציגה מי רון מעגנת דרישת קורמן לתשלום עבור צינורות (6) צול, אך יוצרת קושי לגבי מחיר צינורות (4) צול. מתברר שמחיר אספקת והתקנת קולר לצינור עד 110 מ"מ (4) צול, הינה 95 ₪ ליחידה אחת, ולא 117 ₪ כאמור בהצעת המחיר הראשונה והמאושרת.

42. ככל שיש לחשב את עלות התקנות הקולרים בהתאם להצעת המחיר השנייה, הרי שסך עלות התקנת הקולרים של 110 מ"מ (4) צול הינה לפי החישוב שלהלן:
1413 יחידות * 95 ₪ = 134,235 ₪ ובתוספת של התקנת הקולר של 160 מ"מ (6) צול 48 יחידות * 125 ₪ = 6,000 ₪, ובתוספת פירוק לוחות הגבס 155 יחידות * 50 ₪ = 7,750 ₪.

43. מכאן שסך העלות הכוללת הינה בסך של 147,985 ₪ ובניכוי הסכום של 130,656 ₪ שקורמן מודה ששולם על ידי מי-רון, הרי שלכאורה הסכום שנותר לתשלום הינו הסך של 17,329 ₪ בלבד. גם בשל כך, היה מקום לדחות מרבית תביעת קורמן.

44. עולה עוד תהיה. מעיון בנספח ב' לתצהיר העדות ראשית של איתן, עולה שביום 13.7.16 נשלחה הודעת דואר מקוון מאיתן לזיוה, ממנה עולה לכאורה שבמיזם היו שתי "נגלות" (כך צוין בהודעת הדואר) של התקנות של קולרים. עולה השאלה אם בשלב הראשון של התקנות הקולרים, אלו הותקנו בהתאם להצעת המחיר הראשונה, ואם כן, מה כמות הקולרים שהותקנו במיזם? שכן, יכול שלאחר ביצוע התקנה של קולרים בהתאם להצעת המחיר הראשונה התבקשה עבודה נוספת של התקנת קולרים בהתאם להצעת המחיר השנייה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

45. אולם, מאחר ובעניין זה נטל הבאת הראיות הינו על קורמן, וזו טענה נגד מתן תוקף להזמנה שהציגה מי רון, אין בכך כדי להועיל לקורמן.

46. נוסף לכך, מכיוון שגם אם היה עולה שאכן התקנת הקולרים בוצעה בשני שלבים ובהתאם לשתי הצעות המחיר, הרי שעל קורמן היה להראות כמות הקולרים שהותקנו ביחס להצעת המחיר הראשונה (117 ש"ח ליחידה) וכמות הקולרים שהותקנו בהתאם להצעת המחיר השנייה (95 ש"ח לקולר 110 מ"מ ו-125 לקולר 160 מ"מ), כך שניתן היה לחשב את עלות התקנת הקולרים.

47. מכל מקום, אף אם היינו הולכים בדרך זו, הרי שעדיין יתרת הסכום לתשלום הייתה נמוכה מהיתרה הנתבעת על ידי קורמן, שכאמור חישבה את עלות הקולרים של 110 מ"מ בסך של 117 ש"ח.

48. יחיעם, שהינו מנהלה ובעליה של קורמן, היה העד היחיד מטעמה. בעדותו, התברר כי יחיעם ביקר במיזם פעמיים בלבד. פעם ראשונה לאחר כחודש וחצי- חודשיים מתחילת העבודה והפעם השנייה לאחר שטל שוחח איתו לגבי סיום העבודות.

"עו"ד קלצקין: מר קורמן, לפני שנתגלו המחלוקות, אני מניח שזה היה בסביבות ספטמבר-אוקטובר 2016, לפני השלב הזה, כמה פעמים ביקרת בפרויקט?

העד, מר קורמן: פעמיים.

עו"ד קלצקין: פעמיים?

העד, מר קורמן: כן.

ש: מתי, אתה זוכר?

ת: לא, אני הייתי פעם אחרי איזה חודש וחצי אחרי שהתחילו את העבודה או חודשיים ואחר כך הייתי עוד פעם אחת שהתחיל, שטל דיבר איתי.

ש: לאיזה צורך הגעת?

ת: מה?

ש: לאיזה צורך הגעת?

ת: טל דיבר איתי על, על סיום העבודות, והפעם הראשונה היה כשבאתי, כשאני מסייר באתרים."

(עמ' 24 לפרוטוקול, שורות 15-3)

49. בהמשך יחיעם העיד שאינו מכיר את הבניינים או את האתר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 16-12-30702 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 17-09-15400 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

ש"ס: אז אתה מכיר את האתר, אתה מכיר את הבניינים, מספרי הבניינים, כל בניין איפה נמצא?
ת: ממש לא.
ש: כל, לא?
ת: ממש לא."
(עמ' 24 לפרוטוקול, שורות 16-20)

50. עוד העיד יחיעם, שכתב הכמויות וסימון המקומות בהם הותקנו הקולרים (נספח ג' לכתב התביעה, נערך על ידו.

"עו"ד קלצקין: את נספח ג', מי ערך אותו?
העד, מר קורמן: מי ערך אותו?
עו"ד קלצקין: כן.
העד, מר קורמן: אני ערכתי אותו, אני את החשבונות האלו עורך יחד עם האנשים שלי,"

51. יחיעם העיד שאת הנתונים הוא קיבל מאנשים שלו שהיו באתר העבודות.
ש"ס: אז איך אתה יודע שהעבודות היו גם בבניינים 4,5,6,7 ולא ב-1,2,3,4 או כל בניין אחר? איך אתה יודע את מספרי הבניינים אם אין לך מושג איזה בניין נמצא איפה ואיפה עבדתם?
ת: אני קיבלתי, מאיך קוראים לזה, מהאנשים שלי שהיו בשטח, כן? את המספרי בניינים בצורה הזאת שיש לנו בחשבונות, אני מעולם לא מישוהו בא אלי בטענה כלשהי, גם לא בחשבון הביניים,"

52. מהאמור לעיל עולה, שהנתונים בגין כמויות ומקומות התקנת הקולרים אינם מידיעתו האישית של יחיעם, אלא הוא קיבל אותם מאנשיו בשטח. יחיעם בעצמו מעיד שאינו מכיר את האתר או את מיקומי הבניינים, כך שאין לקבל עדותו כמבססת הטענה לכמויות ומקומות התקנת הקולרים, בזמן שהוא עצמו לא מכיר את האתר ולא היה נוכח בשטח.

53. המסקנה בדבר אי התמצאות יחיעם בעובדות מתחזקת מהעובדה המביכה לפיה במהלך הסיור עם המומחה מטעם בית המשפט, הצדדים הכניסו את המומחה לביצוע בדיקה בבניין שקורמן לא עבדה בו כלל (ראה עמ' 28-30 לפרוטוקול).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

54. מעיון בהצעת המחיר שניתנה למי-רון, עולה שמה של זיוה. זאת, בנוסף להתכתבויות שצורפו כנספח ב' לכתב ההגנה מטעם מי-רון מהן עולה, שזיוה הינה מנהלת המיזמים מטעם קורמן ומי שעמדה בקשר עם מי-רון. שמה עלה פעם אחר פעם במהלך הדיונים ומחדלה של קורמן להעיד אותה היה בולט.

55. כך גם בלט מחדל קורמן להעיד את עלאא שהוא, ולא יחיעם, עבד בפועל באתר העבודות.

56. קורמן הסתפקה כאמור בעדותו היחידה של יחיעם. קורמן לא נתנה הסבר למחדל זה. חזקה כי ככל ועדים אלה היו מוזמנים להעיד, היה ביכולתם לשפוך אור על העבודות כהוויתן. על פי הפסיקה, קיימת חזקה שצד שאינו מביא עד חיוני או ראיה חיונית, ללא הסבר, כאשר מדובר בעדות שיכולה הייתה לתמוך בגרסתו, אם אותו צד היה מעיד העד שנמנע מזימונו, אותה עדות הייתה משמשת לחובתו של אותו צד ולא תומכת בו. ראה קדמי, "על הראיות" (חלק שלישי – תשס"ד 2003) עמ' 1648.

57. עוד עלה מעדותו של יחיעם, שלטענתו בידיו מסרונים שקיבל מטל ואיתן ממי-רון, ביחס לעבודות הנוספות שהתבקשו מקורמן, אולם מסרונים אלו לא הוגשו לתיק בית המשפט.

נכון, אז למה ביצעתם עבודות נוספות אחרות? ש:

ת: במשך העבודה התגלו עוד עבודות נוספות שהם ביקשו, ויש לי אס-אס-אס שמאשר הנתנו לי מחיר ל-8 צול ו-6 צול. שלחנו לו הצעה, באסמאס יש את זה.

ש: אז העברתם, כן העברתם הצעות של 6 ו-8.

ת: יש, באסמאס יש את זה, כן.

(עמ' 34 לפרוטוקול שורות 7-11)

ובהמשך

"העד, מר קורמן: יש לי מסמך אס-אס-אס, צילום של אס-אס-אס ללא תאריך של מה שביקשו מאיתנו, תן לי הצעת מחיר ל-6 ו-8, מה איתה, תני לי מחירים, 6 (לא ברור) 125 כולל איטום, 18 כולל איטום 450.

כב' הש' הדר: טוען עורך דין קלצקין שהקראת עכשיו ממסמך שלא נמצא אצלי, זה נכון?

העד, מר קורמן: אני לא יודע, לא, אני לא יודע להגיד, יכול להיות שכן.

(עמ' 36 לפרוטוקול שורות 1-6)

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

58. מחדל אי הצגת המסרונים גם הוא פועל לחובת קורמן.

59. עולה שבידי קורמן מסמכים נוגעים לתביעה שלא מצאה להציגם לפני בימ"ש ושהיה בהם לטענתה לתמוך בגרסתה, לעניין הזמנת העבודות הנוספות ומחירי היחידות שהוזמנו, אולם משלא עשתה כן, הרי שאין לה, אלא להלין על עצמה. כמו כן, קורמן לא מצאה להגיש את פירוט חשבון הביניים ששולם ובגין איזה עבודה ואיזה כמויות של קולרים שהותקנו.

60. אין לפני בימ"ש מסמכים שיש בהם להעיד על כמויות הקולרים שנמשכו ממחסניה או שסופקו על ידה בזמן אמת למיזם. כל שצורף הוא מסמך כמויות ומקומות התקנה שנערך ביום 30.10.16, ולאחר שהסתיימו העבודות. הנתונים במסמך שנערך בדיעבד, נרשמו על ידי יחיעם שלא נכח בפועל במיזם, על יסוד מידע שקיבל מזיוה ועלאא ויתכן שגם אחרים.

61. נוסף לכל האמור לעיל, בשני תצהירי העדות ראשית של יחיעם מטעם קורמן, הוא מצהיר ש"ההצעה היחידה שהתקבלה ואושרה על ידי התובעת שכנגד כללה סעיף 1 והוא – "קולרים בקוטר עד 110 מ"מ" ועל כן כל יתר הסעיפים המופיעים בהצעת המחיר שצרפה התובעת שכנגד כלל אינם רלבנטיים לעבודתה של קורמן אצל התובעת שכנגד." (סעיף 4 לתצהיר קורמן בכובעה כנתבעת שכנגד)

62. בנסיבות אלו, אם נלך לשיטת קורמן עצמה, הרי שיש לדחות את רכיבי התביעה ביחס לקולרים של 160 מ"מ ושל פירוק הגבס, שכן היא עצמה הצהירה שההצעה היחידה שאושרה כללה אך ורק את הקולרים של 110 מ"מ. לא ברור על סמך איזו הצעת מחיר או הסכמה מבססת קורמן את חיובי מי-רון בגין קולרים של 160 מ"מ ופירוק גבס.

63. יחיעם שב וטען כי קורמן הוכיחה שביצעה העבודה בשלמותה ולכן מגיע לה הסכום על פי דרישת התשלום ששלח למי רון. הראיות שהוגשו, אינן תומכות בטענה זו ולכן בימ"ש דוחה אותה.

האם קורמן הפרה את התחייבותה החוזית כלפי מי-רון

64. גם אם בימ"ש יקבע על פי אחד מהחשובים השונים שמלוא היתרה לא שולמה, עדיין עומדת למי רון הטענה שקורמן ביצעה העבודות בצורה לקויה וחרף כל הפניות וההתראות, לא מצאה לתקן את הליקויים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

65. מי-רון הוסיפה וטענה, שהקבלן הראשי, לא היה מעוניין שמי-רון תשלים ביצוע העבודות שהוזמנו מקורמן, זאת תוך חיוב מי-רון בהוצאות המוגדלות שנגרמו לקבלן הראשי עקב כך. זאת, הן בשל הצורך בביצוע בהול של העבודות והן בשל האיחור בביצוע העבודות. מי-רון טענה, שהקבלן הראשי ניכה מחשבונות מי-רון במיזם סך של 111,467 ₪ כולל מע"מ.

66. בטרם בחינת הטענה אם אכן קורמן ביצעה עבודתה בצורה לקויה, בימ"ש עיין בכתבי הטענות וראיות מי-רון, הפך והפך ולא מצא ולו מסמך אחד ממנו ניתן להסיק כי הקבלן הראשי אכן ניכה מחשבונות מי-רון את הסכום הנתבע.

67. התברר שלא רק בתביעת קורמן נפלו כשלים ראייתיים רבים, אלא גם בתביעת מי רון לעניין האופן בו טענה לנזק שנגרם לה. מי רון לא צרפה מסמכים וראיות המעידים שכמות הקולרים שהותקנה אינה כפי שנטען. במיוחד לאור העובדה שאין מחלוקת שקורמן ביצעה עבודות התקנת קולרים במיזם.

68. מי-רון הפנתה לנספח טו' לכתב התביעה מטעמה, אולם מסמך זה הינו חשבון חלקי של חב' אור-יון, שנטען שביצעה את העבודות במקום קורמן. אין במסמך זה כל תימוכין לקביעת גובה הסכום שנוכה לכאורה מחשבונותיה של מי-רון.

69. לא צורף כל מסמך מטעמה של מי-רון המופנה לקבלן הראשי או ממנו למי-רון, המעיד כי אכן נוכו חשבונות כאלו ואחרים.

70. עוד יש לציין, שמי-רון מבססת תביעתה על אותו נספח א' לכתב תביעתה, שהינו כאמור הצעת מחיר מקורמן. אולם, עיון בהצעת המחיר מעלה שזו בכלל מופנית לגינדי ולא למי-רון. נוסף לכך, הצעת המחיר אינה מאושרת ואינה חתומה על ידי מי מהצדדים. אך בשל זאת, היה מקום לדחות תביעת מי-רון על הסף.

הטענה לכשלון תמורה

71. מאחר ובמהלך בירור התובענה, עלה שאכן בוצעו עבודות נוספות על ידי קורמן, בית המשפט מינה מומחה מטעמו, לצורך בחינת הטענות של הצדדים לגבי ביצוע כושל וחסר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

ממצאי ומסקנות המומחה מטעם בימה"ש

72. כאן המקום להזכיר מושכלות יסוד לגבי מעמד חו"ד של מומחה מטעם בימה"ש. על פי הפסיקה, בית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה שמינה, אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת (ע"א 293/88 חברת יצחק ניימן להשכרה בע"מ נ' רבי [פורסם בנבו] 31.12.88, בר"מ 5171/07 מנשה נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה חולון [פורסם בנבו] 31.12.07, א' גורן סוגיות בסד"א 496 (מהדורה 11, 2013)).

73. לאחר הגשת חו"ד המומחה מטעם בימה"ש, לרבות חו"ד המשלימות, בימה"ש העניק לצדדים אפשרות לחקור המומחה ולשכנע שנפלה טעות בולטת המצדיקה התערבות בימה"ש והצדדים אכן מימשו זכות זו. אולם, במרבית הסוגיות המהותיות, בימה"ש לא מצא הצדקה לשנות מחו"ד של המומחה מטעם בימה"ש.

74. שני הצדדים מתחו ביקורת על המומחה לנוכח המלצתו לדחות שתי התביעות. אמנם, המסקנה לפיה יש לדחות התביעות היא של בימה"ש, אולם לא נפל דופי במסקנה של המומחה שלנוכח התנהלותם המקצועית הכושלת של שני הצדדים, דין שתי התביעות להדחות.

75. בימה"ש יישם המסקנה המקצועית שבתחום מומחיות המומחה באופן שקובע שהתוצאה של התנהלות מקצועית כושלת זאת, מחייבת דחיית התביעות.

76. אין מדובר בהתנהלות מקצועית כושלת גרידא. כאמור לעיל, לנוכח עדות המומחה מטעם בית המשפט ביום 12.3.19, מיד בסמוך לאחר תום הדיון, ביהמ"ש הורה על העברת מסקנות המומחה למנהל בתי המשפט, מאחר ועלה מידע לגבי ליקויים במיגון מפני אש, העלולים לסכן חיי אדם רבים.

77. ביחס לחוות דעתו הראשונה, העיד המומחה מר מוטי פרייברג, כי מאחר ומצא קולר אחד שהוא לא תקין, הוא לא המשיך בבדיקה ביחס לשאר הקולרים. הוא הסביר זאת, בכך שאם היה ממשיך בבדיקה והיה מגלה, או לא, פגמים נוספים, זה לא משנה, שכן הליקוי הוא סכנת חיי אדם וכי לטענתו ליקוי אחד פוסל (ראה עמ' 17 לפרוטוקול).

78. בנסיבות אלו, מיד בתום הדיון, ביהמ"ש הורה למומחה להגיש השלמה לחוות דעתו ביחס לשאר הליקויים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

79. ביום 24.3.19 הגיש המומחה את חוות דעתו המשלימה אליה צירף צילומים של ליקויים בהתקנת הקולרים שנמצאו במספר ארונות מעבר קומתיים.

80. קורמן ביקשה לחקור המומחה על חוות דעתו השנייה, והחקירה התקיימה ביום 30.6.19. כאמור לעיל, מחקירת המומחה מיום 30.6.19 ומיום 17.3.19, עלה שהצדדים הובילו את המומחה לבדיקה בבניין בו כלל לא בוצעה עבודה על ידי קורמן. די היה בכך שיחיעם, או מי מנציגיו, כלל לא ידעו היכן בוצעו העבודות כדי לקבוע התרשלות רבתי בביצוע העבודות.

81. הצדדים העלו האשמות האחד כלפי השני ביחס להכשלת הכנת חוות הדעת. ביהמ"ש נתן מיד בסמוך לאחר הדיון החלטה בה דחה את בקשת הצדדים ליתן פסק דין ללא היעזרות בחו"ד. ביהמ"ש הורה למומחה להגיע שוב לבניינים מס' 4-7 במיזם ולבצע בדיקות מדגמיות של ההתקנה שביצעה קורמן.

82. הבדיקה בוצעה והמומחה הגיש חוות דעת משלימה ביום 1.9.19. מחוות הדעת עולה שבבדיקות המדגמיות שביצע המומחה נמצאו ליקויים לא מעטים בהתקנת הקולרים. המומחה נחקר בפעם השלישית ביום 1.12.19 ושוב קבע שהליקויים שקיימים עדיין במיזם, מהווים סכנה לחיי אדם.

ש: בוא נתקדם הלאה. אני אתחיל לסיים. תסכים איתי שהמקומות האלה שספרת, הם לא תוקנו, אין מחלוקת שהם לא תוקנו ועד היום זה ככה, עם אישור, נכון? לא תוקן. נכון?

ת: חיובי.

ש: חיובי. אני היום רוצה לתקן את כל מה שאתה ברוב מומחיותך הצבעת כלא תקין.

ת: סליחה, זה מדגם.

ש: רוצה לתקן. שניה.

ת: אני לא הצבעתי על כל הליקויים.

ש: על המדגם שלך. תסכים איתי שאם אני ארצה היום, הוא ירצה לתקן היום, זה ייקח לי,

כב' הש' הדר: אני רק אגיד לפרוטוקול, שעו"ד הלר אומר "הוא" הוא הצביע על הלקוח שלו מר קורמן שיושב מאחוריו. בבקשה.

עו"ד הלר: אמת. דיוק נכון. פחות מחצי יום עבודה לתקן את כל הליקויים שלך, אתה מאשר?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

העד, מר פרייברג: אין לי מושג. לא יודע מה יכולת העבודה שלו. אין לי מושג, אני לא יכול לענות

לך על השאלה הזאת.

ש: יכולת עבודה ממוצעת.

ת: לא.

ש: אין לך מושג?

ת: לא, אני הייתי שואל שאלה אחרת,

ש: אבל אני שואל. לא אתה.

ת: האם יש סיכון לדיירים במבנה בגין העבודה.

ש: אדוני יפנה אותו להשיב לשאלות שלי?

ת: אז אני אומר לך: יש סיכון חיים לאנשים במבנה.

(עמ' 122 לפרוטוקול שורות 22-28, ועמ' 123 שורות 1-18)

83. נוסף לליקויים בהתקנה שיוצרים סיכון לחיי אדם, בחוות דעתו הראשונה קובע המומחה, שמאחר ולמערכות ההגנה הפסיביות אין תקנים המגדירים כיצד להתקין אותן במבנה, חשוב מאוד שבהצעת המחיר לביצוע העבודה יופיע במדויק מפרט הביצוע עליו מתחייב קבלן הביצוע (ראה סעיף 5.1 לחוות הדעת הראשונה). בימ"ש קבע שהצעת המחיר שהגישה קורמן, חסרה, על פניה.

84. המומחה מפרט בחוות דעתו את הליקויים שנפלו בהצעת המחיר של קורמן שמתייחסת לקולרים של 110 מ"מ. ההצעה לא כוללת שום מפרט מינימלי ואין בה תאריך הכנת הצעה.

85. עוד קבע המומחה שהמיזם לא פוקח מהבחינה ההנדסית לוודא ביצוע תקין (סעיף 5.3 לחוות הדעת הראשונה). המומחה קובע שגם נציגי מי-רון סמכו על הביצוע של קורמן.

86. בימ"ש לא מצא בסיכומי הצדדים מענה לקביעות אלו של המומחה.

87. ביחס להתקנת הקולרים, קורמן, כאמור לעיל, שימשה כקבלן משנה של מי-רון. טל העיד שהוא לא שלח את הצעת המחיר שנמסרה על ידי קורמן למפקח לבדיקה, אלא אך ורק את אישור הקולרים, קרי איזה קולר קורמן משתמשת ואם מאושר להשתמש בו במיזם (עמ' 48 לפרוטוקול). אולם, בהמשך הוסיף שזה לא צוין בתצהיר העדות ראשית מטעמו, כי חשב שלא צריך לציין זאת.

88. עוד עלה מחקירת טל שהוא אינו יודע להתקין קולר:

ש: לא יודע? אתה לא יודע איך מתקינים קולרים?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

ת: אני לא התקנתי אף פעם אבל חוץ מזה שאני יודע שהקולר הזה נמצא סביב
הצינור וצריך להיות תפוס עם ארבע ג'מבוים זה הכול.
כב' הש' הדר: זה תשובה מעניינת כי אתה עוסק באינסטלציה,
העד, מר טל: כן אבל אני לא,
(עמ' 57 לפרוטוקול שורות 12-6)

89. בהמשך, בימ"ש הקשה על העד טל כלהלן:
"כב' הש' הדר: רגע היית פה, אני אמקד את שאלתו של עורך דין הלר. למרות שהיא במקומה
אין לי שום טענה. אבל אני אמקד את זה מכיוון שאני בא ממקום קצת שונה.
היית פה מקודם החלטתי שאתה תישאר באולם נכון? היית בכול החקירה של
מר פיירברג והממצא שגורם לי לנוע במידה מסוימת בחוסר נוחות בכיסאי
שהוא אומר שאתה עירבת את היועץ בסוף אחרי שהעבודה נגמרה ולא
בהתחלה לטעמו. אז אני קצת משנה את השאלה של עורך דין הלר מה
ההתייחסות שלך,
העד, מר טל: רגע אני יכול לענות רגע קודם כל על זה,
כב' הש' הדר: בבקשה.
העד, מר טל: קודם כל אני לא עירבתי. אני בסך הכול נותן שירותים לעבודה הזאת. אני לא
הקבלן הראשי ואני לא מזמין את היועצים, מי שמזמין את היועצים זה
הפיקוח של גינדי וזה מנהל הפרויקטים של מנרב שהם הזמינו אותם, הם
הזמינו אותם למסירות חלקיות,
כב' הש' הדר: אני אקשה עליך,
העד, מר טל: שנייה, הם הזמינו אותם למסירות חלקיות, לבדיקת העבודה בשוטף, התגלו
ליקויים וכול השאר זה היסטוריה, אנחנו יודעים על זה.
כב' הש' הדר: אני אקשה עליך,
העד, מר טל: בבקשה.
כב' הש' הדר: כי אני לא חושב שהגענו פשוט כמו שאתה חושב אני מבין שיש פה חילוקי
דעות אתה אמרת לי שמ-99 ועד העבודה בגינדי אתה אכן הקפדת לעשות את
מה שאתה מתמצא בו הכי טוב וזה האינסטלציה.
העד, מר טל: נכון.
כב' הש' הדר: וגינדי מסיבות כאלה ואחרות אני לא יודע למה זה לא כל כך מעניין אותי,
העד, מר טל: גם אני לא, אבל זה מה יש.
כב' הש' הדר: לקחת על עצמך אחריות נוספת.
העד, מר טל: נכון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

כב' הש' הדר: אתה אחראי על קורמן.
העד, מר טל: נכון.
כב' הש' הדר: הוא מטעמך.
העד, מר טל: נכון.
כב' הש' הדר: אני שב ושואל תענה לי מה שאתה רואה לנכון, האם לא היה מקום לנוכח תוספת האחריות שלקחת על עצמך שאתה תיזום עירוב היועץ או המפקח על ענייני הבטיחות לפני שקורמן התחיל לעבוד?
העד, מר טל: כן, אוקי, אנחנו מדינה קטנה, אנחנו שוק קטן במיוחד בהיקפים האלה ואני ביררתי איזה חברות מתעסקות בתחום הזה שיכולות לתת לנו את השירות וקיבלתי המלצות על קורמן.
כב' הש' הדר: תודה שאלה הבאה.
עו"ד הלר: זו הייתה התשובה?
כב' הש' הדר: כל תשובה היא תשובה.
העד, מר טל: אני פשוט לא מבין בזה, ביקשתי התייעצתי וזה מה שנתנו לי, האמנתי שזה המלצה טובה.

(עמ' 56-57 לפרוטוקול)

90. לשאלת ב"כ קורמן השיב טל כלהלן:
ש"ס: ככה אתה אומר בסעיף 12 אני אומר לך שהמומחה בחוות הדעת שלו קבע שאין תקן והמומחה קבע שהקולרים שסיפק קורמן עומדים בתקן, ככה הוא קבע, אז איך אתה אומר שהוא התרשל?
ת: כי מי שנתן את האינפורמציה הזאתי זה פרידמן זה היועץ בטיחות שהוא קבע שחברת קורמן לא התקינה אותם כמו שצריך.
ש: אוקי יפה. תגיד לי אני חייב להבין, וזה עונה על התשובה של מה שהמומחה אמר.
ת: אני חייב להבין אתה אומר כל הזמן פרידמן רק שנבין זה מומחה הבטיחות נכון?
ת: זה יועץ.
ש: יועץ הבטיחות,
ת: יועץ הבטיחות של אתר גינדי תל אביב שחתם על הבטיחות.
כב' הש' הדר: שהוא מועסק על ידי מנרב נכון?
העד, מר טל: לא מה פתאום.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

כב' הש' הדר: אה על ידי גינדי?
העד, מר טל: בוודאי.
כב' הש' הדר: אוקי.
העד, מר טל: הוא בודק את מנרב.
כב' הש' הדר: אוקי.
העד, מר טל: הוא חתום בכיבוי אש על הפרויקט. בכול פרויקט,
(עמ' 57-58 לפרוטוקול)

91. מכל האמור לעיל, עולה שמי-רון החליטה לקחת על עצמה עניין שאינו בתחום מומחיותה, כאשר טל מעיד שהוא אינו יודע כיצד מתקנים קולר, אולם אישר ולקח על עצמו אחריות לביצוע העבודה כאשר התקשר עם קורמן לצורך ביצוע עבודה זו.

92. למרות זאת, לא טרח לפקח על עבודתה של קורמן בזמן אמת ואך הסתפק באישור מטעם יועץ הבטיחות של גינדי לעניין הצורך באישור הקולר. אולם, על מי-רון, כמי שהתקשרה עם קורמן לצורך ביצוע העבודה, חלה חובה לפקח בזמן אמת על ביצוע העבודות על ידי מינוי מפקח מטעמה כדי לוודא שהעבודה מבוצעת כראוי ובמיוחד לנוכח הסיכון לחיי אדם.

93. בימ"ש לא מקבל הטענה, שטל יצא ידי חובה מרגע שקיבל אישור לקולר על ידי מר פרידמן שהינו יועץ הבטיחות של גינדי.

94. נוסף לאמור לעיל, מי-רון לא מצאה להגיש תצהיר עדות ראשית מטעם אותו יועץ בטיחות ואף לא ביקשה לזמנו לעדות, ומשכך, הרי שהדבר פועל לחובתה.

95. לא זו אף זו, בשעה שמי רון האשימה את קורמן בריש גלי בכתב התביעה שהגישה נגד קורמן ברשלנות, היא טענה בסיכומיה כי מי מהצדדים לא התרשל. נראה שבעניין זה חו"ד של המומחה שחשפה ליקויי בטיחות חמורים גרמה למי רון לנסות לאחד כוחות עם קורמן נגד חו"ד של המומחה לנוכח החשש של מי רון כי גם היא עלולה לשאת באחריות לרשלנות זאת בעתיד. בחקירתו שב וחזר המומחה על קביעתו כי הייתה רשלנות דו צדדית:

ש: אתה קובע בחוות הדעת הראשונה שלך: "אשר על כן אני ממליץ לנוכח הצעת המחיר הלא טובה לדחות את התביעה של י.ב. קורמן לדחות את התביעה של ט.ש.", זו הייתה המסקנה שלך בחוות הדעת הראשונה. אדוני זוכר את זה?
יש את זה לאדוני?
כב' הש' הדר: אני זוכר את זה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

עו"ד הלר: כן?

העד, מר פרייברג: כן, אני מאשר את זה, ואני עדיין עומד על זה, בדיוק, שהייתה פה רשלנות זו צדדית.

(עמ' 127 לפרוטוקול שורות 13-20)

ובהמשך העיד כך:

כב' הש' הדר: תראה, המהנדס פרייברג, אותה שאלה חוזרת בכמעט 10 וריאציות שונות מתחילת החקירה, אז אני אשאל במקום עו"ד הלר, לשים את זה על השולחן. עו"ד הלר אומר: "יש חילוקי דעות ביניכם לגבי, הוא טוען שבכלל לא נפל שום רבב, אתה טוען שנפל רבב", נלך לשיטתך: שנפל רבב ובמימדים כנראה לא פעוטים ואני יודע שעו"ד חולק על הטענה הזו מכל וכל. יודע. עדיין נניח ש-30% היה בסדר, אז הוא אומר: "אז תן לי כסף על ה-30%, למה אתה לא נותן לי בכלל"? מה אתה עונה על השאלה הזאת?

העד, מר פרייברג: העבודה שהאנשים שמתקינים מערכות בטיחות אש במבנים, כן, נועדה כדי למנוע סיכון חיי אדם, אני כמוכן אומר שמי שמסכן חיי אדם, אם זה במועד ואם זה ברשלנות, בתום לב, יכול להיות כי התנהגות לא ארגונית נכונה, מנהלית לא נכונה, או פיקוח לא נכון או וואטאבר, אני לא יודע אם מגיע לו עוד תשלום, הוא סיכן שם, יש שמה שאנשים שגרים, ויגיעו.

כב' הש' הדר: אני יכול לסכם את תשובתך? בגלל עוצמת הרשלנות?

העד, מר פרייברג: בהחלט.

(עמ' 131 לפרוטוקול שורות 1-9).

96. עוד עולה מעדויות הצדדים, שקיימת מחלוקת בנוגע למועד תחילת העבודה, כאשר המומחה בחוות דעתו ציין שמועד תחילת העבודות הינו בדצמבר 2015 ואילו הצדדים לא ידעו להצביע על המועד המדויק בו התחילו העבודות. קורמן טענה שהעבודות החלו בינואר 2016 ואילו מי-רון טענה שהחלו בחודש אפריל 2016.

97. אף לא אחד מהצדדים טרח לערוך יומני עבודה בזמן אמת, וגם בשל כך היה מקום לדחות התביעות.

98. בשים לב שסכום התמורה הכללי עומד על מאות אלפי ₪, המחדלים החמורים של קורמן בביצוע העבודות מצדיקים ניכוי יתרת התמורה שדורשת, בין אם לפי סכום התביעה, או לפי אחד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 30702-12-16 י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ נ' ט.ש. מי - רון בע"מ
ת"א 15400-09-17 ט.ש. מי - רון בע"מ נ' י.ב. קורמן מערכות מיגון אש בע"מ

מהחישובים השונים של יתרת התמורה, שבימ"ש סקר בפסק דין זה, גם ללא הוכחת סכום הקיזוז שבוצע לטענת מי רון.

99. לנוכח העדר ראיות לגבי הקיזוז הנטען, גם תביעת מי רון נופלת באחת.

סוף דבר

100. דוחה שתי התביעות.

בנסיבות העניין, כל צד יישא בהוצאותיו.

ניתן היום, ה' אדר תש"פ, 01 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

עדי הדר, שופט